

Valsts tiesu ekspertīžu birojs

METODISKIE IETEIKUMI
MATERIĀLU SAGATAVOŠANA
AUGU VALSTS IZCELSMES OBJEKTU EKSPERTĪZEI

APSTIPRINĀTS
Metodiskās komisijas
2020. gada 10. janvāra sēdē,
prot. Nr. 1-2020

RĪGA
2020

Augu valsts izcelsmes objekti (augi un augu daļiņas) ir augu stumbri, saknes, lapas un to daļas, ziedi, sēklas, ziedputekšņi, sporas, ķērpji, aļģes, sēnes u.c., kā arī izstrādājumi, kas iegūti no augiem – papīrs, kokmateriāli, smēķējamā tabaka u.c.

Augu valsts objektu izpētē ir iekļauta:

- Augu un to daļu piederības noteikšana dzimtai, ģintij vai sugai
- Tabakas* un to izstrādājumu izpēte, lai noteiktu nikotīna klātesamību
- Kaņepju* augu daļu (sēklu, stumbru, lapu, ziedu) izpēte
- Sēņu* un ķērpju izpēte
- Papīra šķiedru sastāva izpēte
- Koksnes izpēte
- Ziedputekšņu sporu analīze un kramaļģu sastāva izpēte augsnes ekspertīzē

* *Tiesu ekspertu kompetencē nav regulējošo normatīvo dokumentu un likumu interpretēšana un piemērošana*

DEFINĪCIJAS

Taksonomija – dzīvo organismu klasifikācijas metodoloģija, tās uzdevums ir klasificēt dzīvos organismus grupās – taksonos, pamatojoties uz savstarpējās līdzības pakāpi.

Taksons – organismu grupa, kas apvienoti kādā no klasifikācijas kategorijām (piemēram, suga, ģints, dzimta).

Sistemātika – bioloģijas nozare, kas apraksta visu organismu (augu, dzīvnieku, mikroorganismu u.c.) daudzveidību, dod tiem raksturīgus nosaukumus, sakārto organismus hierarhiskās kategorijās – dažāda ranga taksonos.

VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS PARAUGU IZŅEMŠANAI

Bioloģiskas izcelsmes objekti ir jāizņem pēc iespējas ātrāk, jo tie ir pakļauti biodegradācijai!

Bioloģiskas izcelsmes objekti, kas izņemti ar līmplēvēm vai līmlentēm, vai daktiloskopiskajām plēvēm, nav derīgi izpētei!

Izpētes objekti, kurus iespējams pārvietot

IZŅEMŠANA	IESAIŅOJUMS
<p>Nofotografē.</p> <p><u>Papīrs</u> – grāmatas, dokumenti</p> <p>Izņem visu objektu.</p>	<p>Nav īpašu prasību.</p>
<p><u>Lapas, stumbri, saknes un tml.</u></p> <p>Ja augi vai to daļiņas ir uz nesējobjekta, vēlams ekspertīzei tos iesniegt, nenoņemot no priekšmeta.</p> <p>Objektus <u>nekratot</u>, <u>katru</u> uzmanīgi iesaiņo <u>atsevišķā iesaiņojumā</u>.</p> <p>Ja notikuma vietā ir jāizņem veseli augi (piemēram, graudzāles), tos nogriež pie pamata (pie saknes).</p> <p>Ja notikuma vietā ir jāizņem <u>alģes, ķērpji</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • no cieta substrāta tos ar skalpeli nokasa līdz substrātam. • no mīksta substrāta tos nokasa kopā ar substrāta augšējo slāni. <p><u>Sēnes</u> izņem kopā ar substrātu.</p>	<p>Iesaiņo <u>papīra</u> iesaiņojumos.</p>
<p><u>Sasmalcinātas augu daļiņas</u> – tabaka, kaņepes, tēja un tml. Izņem vai nu visu pieejamo materiālu (ja ir nedaudz, piemēram, bikšu kabatā) vai daļu materiāla (~100g no katras kastes) tā, lai paraugs būtu reprezentatīvs. Tas nozīmē, ka neņem tikai no kastes augšas vai apakšas. Ja ir redzamas atšķirīgas, piemēram, krāsas, izmēra daļiņas, tad paraugā ir jābūt tām visām.</p>	<p>Iesaiņo <u>papīra</u> iesaiņojumos.</p>

Izpētes objekti, kurus nevar pārvietot (kokmateriāli, koki, krūmi un tml.)

IZŅEMŠANA	IESAIŅOJUMS
<p>Nofotografē.</p> <p><u>No kokmateriāliem</u> fragmentus nogriež ar skalpeli, nazi.</p> <p>Ja ir vairāki objekti, tad paraugu nogriež no katra un iesaiņo atsevišķi, norādot, no kurienes paraugs paņemts.</p> <p><u>No augiem</u> lapu, ziedu vai augļu (ja tādi ir), arī stumbru (zaru, koksnes) daļu paraugus nogriež ar skalpeli, nazi, šķērēm.</p>	<p>Iesaiņo <u>papīra</u> iesaiņojumos.</p>

- **Neizzāvētus augus un sēnes, mitrus nesējobjektus nekādā gadījumā nedrīkst ievietot polimērmateriāla iesaiņojumos. Uz iesaiņojuma jābūt norādei „NEIZZĀVĒTI AUGI”!**
- Halucinogēno sēņu sporas un micēliju nogādā ekspertīzei nekavējoties, iepakojumus (polimērmateriāla mini-siltumnīcas, sterilizētas burkas ar sēņu micēliju un barotni, sēņu sporu šļircēs u.c.) **nedrīkst atvērt, tos nedrīkst iekaltēt vai pakļaut aukstumam un salam!**
- Jānodrošina, lai dažādās vietās izņemtie paraugi netiktu sajaukti līdz to iesaiņošanai, iesaiņojumi jāidentificē.
- Visi paraugi un objekti jāievieto jaunā/nelietotā papīra iesaiņojumā (aplaksnē, kastē, maisā u.c.).
- Visi paraugi un izpētes objekti ir jāglabā istabas temperatūrā vai ledusskapī.
- Mitri nesējobjekti ir jāizzāvē. Ja to nav iespējams nodrošināt, tad uz iesaiņojuma jānorāda, ka iesaiņotie objekti ir mitri, un tie pēc iespējas ātrāk ir jānogādā ekspertīžu iestādē.

EKSPERTAM IZLEMŠANAI VAR TIKT UZDOTI ŠĀDI JAUTĀJUMI

- Kādam taksonomiskajai grupai pieder augu daļiņas?
- Vai augu daļiņas ir cēlušās no ... (norādīt augu tipu)?
- Vai dažādās vietās izņemtie augi pieder vienai taksonomiskajai grupai?
- Vai izpētei iesniegto augu (augu fragmentu) sastāvā ir mērķsavienojumi (nikotīns, kanabinoīdi, psilocibīns, ēteriskās eļļas, alkoīdi u.c.)?

MATERIĀLU SAGATAVOŠANA

Ekspertīzes veikšanai jāiesniedz:

- notikuma vietā izņemtie augi vai to fragmenti,
- priekšmeti, uz kuriem varētu būt augi vai to fragmenti,
- salīdzinošai izpētei izņemtie augu paraugi.
- Fotogrāfijas no notikuma vietas apskates, īpaši, ja ekspertīzei kā salīdzinošo objektu iesniedz augu valsts objektu fragmentus.

Lai konsultētos par gadījumiem, kas nav aprakstīti šajos metodiskajos ieteikumos,

aicinām sazināties ar Valsts tiesu ekspertīžu biroja ekspertiem.

BIOLOĢISKO UN ĶĪMISKO EKSPERTĪŽU DEPARTAMENTS

Invalīdu iela 1, Rīga, LV-1013, tālr. 67374010, fakss 67517749, e-pasts vteb@vteb.gov.lv,

www.vteb.gov.lv